

## Klas Duruş'un Veçheleri (2)

### Yana Yana

Bu bölümde *Klas Duruş*'un klaslığını ve duruşunu meşgul eden iki asal edim, iki ana veçhe var: hüznün ve direniş. İkisi yan yana, kol kola, birlikte ve yalnız. Birbiriy-le ikameli, birbirini tamamlayıcı iki ana akım: hüznün ve direniş. Edebiyatın soy kütüğüne, adına insan denen, var olmakla var olan varlığın soy ağacına nakşedilmiş iki demirbaş: hüznün ve direniş.

Bir kentin a, b, c sokağında veya d, e, f caddesinde yaşarken veya buralardan geçerken, yolda belde, otobüste, trende, gelmiş, sizi bulmuş iki konuk: hüznün ve direniş. Gelmiş, ama bir daha hiç gitmemiş bir Tanrı misafiri: hüznün ve direniş. Gelmiş olmakla sizi bulan; gitmemiş olmakla sizi yoğuran iki tatlı bela: hüznün ve direniş.

Belki de, tam tersine, kentin d, e, f caddesinde veya a, b, c sokağında hazır kompartımanlar hâlinde duran, sizin varış halinde ona konuk olduğunuz iki yerleşik yerli: hüznün ve direniş. Bazen arayarak, bazen şansına bulduğunuz iki değişmez adres. İnsanın tanışmakla, konuk olmakla, gurur duyacağı iki mekânlı unsur: hüznün ve direniş.

İnsanların, hatta ulusların ve imparatorlukların hayatında uzun süren, hatta bir türlü geçmek bilmeyen zamanlar vardır. Tarihçi İlber Ortaylı 19 yy. için Osmanlının en uzun yüzyılı nitelemesinde bulunur. Bu nitelemeyi bir kitabına isim olarak da seçer Sn. Ortaylı. Bu nitelemeden mülhem, biz de bir yazar olarak Nuri Pakdil'in bir türlü geçmek bilmeyen en uzun yılı, en uzun ayı veya günü hangisidir acaba, diye sorduk kendi kendimize. Nuri Pakdil'in yazdıklarından hareketle, sorumuzun cevabının 1984 yılının Aralık ayı olduğu sonucuna vardık. Çünkü, Nuri Pakdil, deneme tadında günlük tutan yazarlarımızdan biri. *Bir Yazarın Notları I,II,III ve IV* adlı kitaplarında yer alan günlüklerde bire bir tarih atarak günlük tutmaz. Buradaki günlükler yıl bazındadır.



Ancak, *Klas Duruş*'un yana yana adlı ikinci adımlık bölümü, 1984 yılının Aralık ayında tarih verilerek gün be gün tutulmuş otuz bir adet günlükten oluşur. İşte bu nedenle ki biz de Nuri Pakdil'in yazın hayatında bir türlü geçmek bilmeyen, en uzun ayının 1984 yılının Aralık ayı olduğunu söylüyoruz.

Peki, ne var, bu, gün be gün tutulan bir aylık günlüklerde? Hüznün ve direniş var her şeyden önce. Bu hüznün ve direnişe vücut veren, onlara kaynaklık eden ise 1969 yılından beri çıkmakta olan *Edebiyat* dergisinin durumudur. 1985 yılının Ocak ayında *Edebiyat* dergisi çıkabilecek mi? Yazarın, âdeta beynini kemiren soru budur. Bütün bir ay bu soruyla tebelleş olmuştur. Kolay değildir, on beş yıldır çıkmakta olan bir derginin yayını sürdürüp sürdüremeyeceğini kestirememek. Hele de o dergi sizinle özdeşleşmişse.

Malum, kimi yazarların isimleri çıkarıldıkları dergilerle özdeşleşmiştir. Söz gelimi

Necip Fazıl ismi *Büyük Doğu*, Sezai Karakoç ismi *Diriliş*, Nurettin Topçu ismi *Hareket*, Nuri Pakdil ismi ise *Edebiyat* dergisiyle anılır olmuş ve bu isimler çıkardıkları dergilerle özdeşleşmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında, Nuri Pakdil'in 1984 yılının Aralık ayını yani *Edebiyat* dergisinin son sayısının çıktığı ayı bir elinde hüznün bir elinde direnişle yana yana geçirmesi daha bir anlam kazanmaktadır.

Derginin yayımını sürdürüp sürdüremeyeceği kaygısı ayın ilk günlerinde belli eder kendini. Daha 3 Aralık günü; "*Hayır! yazar havlu atmaz. / Olsa olsa, sükûtunu duvara asar, tüfek gibi; bakar.*" diye yazacaktır. Bir yazar için veya herhangi bir insan için iyi bir motivasyon cümlesidir bu. Yine hüznün ve direnişin iç içe olduğu bu cümle, Nuri Pakdil'in bu dönemi için bir ipucu cümlesi niteliğindedir aynı zamanda. Ne yazık ki, *Edebiyat* dergisi yayımını sürdürememiş, yazar da sükûtunu bir tüfek gibi duvara asmak zorunda kalmıştır. Bundan sonra uzun süren bir otelde kalma dönemi başlayacak ve yazın dünyasına dönüşü

-bilinçli bir tercih değilse- garip bir sözcük cilvesiyle, "Sükût Suretinde" ile olacaktır.

Bu günlüklerde, sonradan "efsaneleşmiş" *Edebiyat Dergisi* Yayınları'nın halka bedava dağıtılışının öyküsü de vardır. 23 Aralık günü *Edebiyat* yayımını sürdürebilecek mi sorusu, zayıf da olsa, hâlâ yazarın kafasındadır. İki gün sonra sanki karar kesinleşmiş, "ağlaya ağlaya yanına gelen zaman"la diz dize oturup derleştikten sonra, madem dergi olmayacak, evde ve büroda duran, mevcut stokların halka dağıtımına gelinmiştir. 29 Aralık günü evdeki stoklar, kamyonla *Edebiyat* bürosunun bulunduğu pasajın girişine getirilmiş, bürodakilerle birleştirilerek, bir kültür devrimi şenliğiyle, "tohumlar topraklara" sloganıyla, çevredekiler el ilanlarıyla bilgilendirilmek suretiyle, üç gün içinde, tüm *Edebiyat Dergisi* Yayınları halka dağıtılmıştır.

31 Aralık 1984 tarihli günlük, bir türlü geçmek bilmeyen zamana atılan son bir çılgılık gibidir: "Yarın 1 Ocak / *Edebiyat* olmayacak. ....".

Ömer DOĞRU